

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Afrykański pomór świń a europejski rynek wieprzowiny

(2020/C 39/13)

Sprawozdawca: Sławomir SOSNOWSKI (PL/EPL), radny województwa lubelskiego

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW

Kontekst polityczny

1. Zauważa, że afrykański pomór świń (ASF) stanowi zagrożenie i wyzwanie na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym oraz europejskim i dlatego też konieczne jest ustosunkowanie się do tego problemu przez Europejski Komitet Regionów jako instytucję będącą głosem wspólnot regionalnych i lokalnych w Unii Europejskiej, a także zaangażowanie wszystkich zainteresowanych stron na rzecz zwalczania tego bardzo niebezpiecznego wirusa.
  2. Podkreśla, że epidemia ASF stanowi zagrożenie dla środowiska, gospodarki, a co najważniejsze – ludzi żyjących na obszarach wiejskich i zajmujących się produkcją trzody chlewnej głównie w Europie Środkowej i Wschodniej.
  3. Jest zdania, że walka z ASF łączy cele polityczne w dziedzinie wspólnej polityki rolnej i środowiska oraz w innych obszarach polityki i programach finansowania, które dotyczą m.in. wyzwań społecznych i rozwoju regionalnego, a tym samym zapewnia spójne podejście w różnych sektorach. Jeśli chodzi o zasoby finansowe z budżetu na 2020 r. przeznaczone na wsparcie rolnictwa w świetle afrykańskiego pomoru świń, popiera propozycję przeznaczenia 50 mln EUR na środki nadzwyczajne i 28 mln EUR na rozwój szczepionek i leków przeciwko ASF.
  4. Dostrzega, że afrykański pomór świń to wyzwanie międzynarodowe. Regiony europejskie powinny okazać solidarność w temacie zagrożenia, jakim jest ASF dla obszarów wiejskich, gospodarki rolnej i przemysłu przetwórstwa rolnego. Tempo rozprzestrzeniania się wirusa na dotychczasowym poziomie może doprowadzić do załamania się europejskiego rynku wieprzowiny i pozbawienia źródła przychodu setek tysięcy rolników. Jest to problem, który przestał mieć charakter lokalny czy regionalny i stał się zagrożeniem ogólnoeuropejskim. Obecnie choroba występuje w kilku krajach europejskich:
    - Polska (1492 przypadki i 1 ognisko),
    - Litwa (728 przypadków choroby u dzików),
    - Łotwa (286 przypadków),
    - Estonia (150 przypadków),
    - Ukraina (26 przypadków, 22 ogniska u świń),
    - Czechy (25 przypadków),
    - Włochy (24 przypadki, 2 ogniska),
    - Rumunia (3 ogniska)
- * dane za okres 1 stycznia – 15 kwietnia 2018 r.
5. Uważa, że dotacja, o której mowa w art. 5 ust. 3 lit. a) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 652/2014⁽¹⁾, w przypadku stwierdzenia wystąpienia ASF powinna każdorazowo wynosić 100 %, gdyż ASF jest zagrożeniem, które ma poważny wpływ na zdrowie publiczne oraz powoduje zakłócenia gospodarcze.

(1) Dz.U. L 189 z 27.6.2014, s. 1.

6. Zwraca szczególną uwagę na potrzebę prowadzenia współpracy transgranicznej w stopniu intensywności, jaki jest przyjmowany w przypadku wystąpienia klęsk żywiołowych. Wskazuje, że problem dotyczy obszaru granic zewnętrznych UE, lecz uważa, że wzmocnienie współpracy transgranicznej jest nieodzowne i konieczne. Wskazuje, że istnieje dalsza i nieustanna potrzeba współdziałania ponad granicami w celu stabilizowania sytuacji w krajach sąsiadujących z UE (Federacja Rosyjska, Ukraina, Białoruś, Mołdawia).
7. Dostrzega szereg zagrożeń o charakterze ekonomiczno-społecznym, które może pociągnąć za sobą kryzys wywołany ASF. Obok obaw dotyczących zdrowia publicznego oraz wpływu na rynek wieprzowiny i związanych z tym poważnych zmian strukturalnych w produkcji wieprzowiny należy pamiętać o tym, że w UE uciepnieć mogą inne gałęzie gospodarki, jak: turystyka, leśnictwo, przetwórstwo mięsne, handel. Występowanie ASF wpływa również na wizerunek poszczególnych krajów, ale również całej UE.

Proponowane działania

8. Aprobuję działania Parlamentu Europejskiego i Komisji Europejskiej w zakresie zwalczania ASF, podejmowane w obecnej perspektywie finansowej, jednak uważa, że konieczne jest zaplanowanie dodatkowych środków w kolejnych wieloletnich ramach finansowych, w tym również znacznych nakładów na badania naukowe mające na celu opracowanie skutecznej szczepionki przeciwko temu wirusowi.
9. Wzywa do wyasygnowania specjalnej, dedykowanej dotacji transgranicznej na zwalczanie ASF w ramach projektów realizowanych wspólnie przez co najmniej dwa państwa.
10. Uważa, że na poziomie władz państw członkowskich oraz Komisji Europejskiej należy podjąć intensywne rozmowy z ww. państwami trzecimi w sprawie wspólnego, spójnego działania w walce z ASF oraz rozpatrzyć możliwość wsparcia tych działań poprzez programy transgraniczne, w działaniu: bezpieczeństwo żywności. CORLEAP mógłby być odpowiednim forum do omówienia takich działań transgranicznych.
11. Wzywa i zachęca wszystkich interesariuszy:
  - a) władze lokalne i regionalne;
  - b) myśliwych i rolników;
  - c) służby weterynaryjne;
  - d) władze poszczególnych państw członkowskich;
  - e) media;

do czynnego i aktywnego włączenia się w proces zwalczania ASF pod przewodnictwem Komisji Europejskiej i Europejskiego Urzędu ds. Bezpieczeństwa Żywności (EFSA) w Europie.

12. Apeluje o zwiększenie nakładów finansowych na działania edukacyjne i informacyjne wśród interesariuszy, których celem będzie podniesienie świadomości społecznej na temat choroby, jej zapobiegania i zwalczania, gdyż afrykański pomór świń stanowi ogromne zagrożenie dla rozwoju obszarów wiejskich, lokalnej i regionalnej gospodarki, środowiska, hodowli zwierząt, a w konsekwencji szczególnie dla ludzi i zdrowia publicznego.
13. Zachęca władze lokalne i regionalne do rozpowszechniania informacji na temat zastosowania środków należytej staranności, aby uniknąć rozpowszechniania się choroby, oraz do ciągłej współpracy w upowszechnianiu bioasekuracji, szczególnie w małych gospodarstwach, a także do dalszego współdziałania w przypadku wystąpienia ogniska w strefach przygranicznych. Informacje te powinny być kierowane do każdego posiadacza trzody chlewnej i wszystkich innych osób mających kontakt z dzikami.
14. Apeluje do myśliwych o wzmocnienie nadzoru epidemiologicznego dzięki fauny na obszarze zakażonym oraz o zwiększenie polowań tam, gdzie dziki występują w nadmiernej liczbie. Dostrzega, że ludzie, a przede wszystkim myśliwi, choć nie są dotknięci chorobą, mogą powodować rozprzestrzenianie się choroby poprzez:
  - wszelki kontakt z zakażonymi żywymi i martwymi zwierzętami (zwłokami),
  - kontakt z przedmiotami skażonymi wirusem (np. odzieżą, pojazdami, innym wyposażeniem),
  - karmienie zwierząt mięsem lub produktami mięsnymi z zakażonych zwierząt (np. kiełbasą lub mięsem niepoddanym obróbce cieplnej) lub odpadami zawierającymi zakażone mięso (np. odpadami kuchennymi, zlewkami, w tym podrobami).

15. Uważa, że skuteczność w walce z chorobą w głównej mierze zależy od wielkości populacji dzika. Dlatego też należy podejmować działania zmierzające do ograniczenia populacji dzików w dotkniętych regionach do wielkości właściwych dla danego regionu. Należy promować programy współpracy między sektorem rolnictwa i środowiska (zarządzanie łowiectwem, zakaz dodatkowego żywienia – z wyjątkiem przynęt niezbędnych do polowań (nęćiska), praktyki rolnicze dostosowane do konkretnej sytuacji państw członkowskich).
16. Docenia dotychczasowe działania Komisji Europejskiej podjęte w celu zwalczania ASF i sugeruje jednocześnie, aby KE zaplanowała kolejne granty, również w nowym programie „Horyzont Europa”, na działania w tym obszarze, gdyż aktualnie wszystkie konkursy dot. ASF w ramach programu „Horyzont 2020” są zamknięte.
17. Uważa, że poszkodowanym przez ASF gospodarstwom należy w sposób szczególny udzielać wsparcia unijnego, które powinno przejawiać się w postaci:
  - a) zwrotu równowartości utylizowanych stad bez nakładania dodatkowych warunków;
  - b) zastosowania mechanizmu dopłat historycznych, przez okres 5 lat od zaprzestania produkcji, którego powodem była depopulacja stada;
  - c) pomocy finansowej przy reorganizacji swojego gospodarstwa na inny kierunek produkcji;
  - d) pomocy we wprowadzaniu pełnej bioasekuracji tym gospodarstwom, które dalej produkują trzodę chlewną i prowadzą chów tuczników, a w przypadku kryzysu także w pokrywaniu kosztów wynikających z zarządzonych działań (badań, zabezpieczeń w zakresie transportu itp.);
  - e) pomocy z tytułu utraconych przychodów dla producentów trzody chlewnej i tuczników z powodu zdestabilizowanego rynku wieprzowiny;
  - f) pomocy tym gospodarstwom, które chcą zwiększyć produkcję trzody chlewnej, stosując bioasekurację w swoich gospodarstwach;
  - g) pomocy dla gospodarstw prowadzących produkcję roślinną, dotkniętych środkami ograniczającymi wynikającymi z ASF;
  - h) pomocy dla gospodarstw, które prowadziły ubój gospodarczy i produkowały na małą skalę;
  - i) usuwania wszystkich padłych dzików na koszt państwa.
18. Jest zaniepokojony dalszym rozprzestrzenianiem się wirusa ASF i apeluje do Komisji Europejskiej o kontynuowanie wysiłków, monitorowanie i ewaluację działań w walce z ASF na poziomie UE z udziałem władz regionalnych i lokalnych.

Bruksela, dnia 9 października 2019 r.

Karl-Heinz LAMBERTZ
Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów